

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-, OKTATÁSÜGYI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK, A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK ÉS A BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetés: Egy évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyedévre 3 korona.

Kiadótulajdonos: A Magyar Tanitók Otthona Budapest, VIII.
József-körút 8. szám.
Ide küldendők az előfizetések.

Kiadóhivatal: Budapest, VII, Óvoda-utca 22. szám.
Lapreklamációk és hirdetésre vonatkozó közlemények ide küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ: SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ Budapest, VII, Damjanich-utca 34. szám.

Somlyay József emlékezete.

Az Országos Bizottság ez évi közgyűlésén elmondotta:
Cavalloni Pál.

Mélyen tisztelt Orsz. Bizottság!

Midőn önök elé állok, hogy a mult év okt. hó 7-én hosszas szenvedés után elhunyt elnökünk, Somlyay József emlékéit az önök lelkében felidézem, újult erővel tölti el lelkemet a fájdalom érzete.

Mikor egy év előtt a halál angyala a küzdők láncsorából kiszakította Öt, a legerősebb szemet, nemcsak a mi szívünk vérzett, kik barátai voltunk; nemcsak a főváros tanitósága gyászolt, kik benne kedves mesterüket tisztelték; nemcsak rokonai s ismerősei siratták, kik benne a legjobb embert szerették: hanem az ország egész tanitósága hullatott fájdalomkönyveket sirjára, mert benne oly társunkat veszítettük el, ki érdemei fényét az egész tanitóságra árasztá s kinek elvesztésével az ország tanitósága szegényebbnek érzi magát.

És méltán: mert, ha valaki minden erejét lankadatlan buzgósággal hazánk tanügyének s ez ügy munkásainak szentelé, megérdemli, hogy fájdalomkönyvek áztassák sirját; ha volt köztünk valaki, ki az önzés szűk körén felül emelkedve, célul csak a tanitóság s ez által nemzete javát tűzte ki magának: ez Somlyay József volt.

Majdnem egy hosszú év mult el azóta, hogy őt körünkben utóljára láttuk, de vajjon ki nem érzi újra kitörni fájdalmát, midőn e falak közé lépve, hiába keresi Somlyay Józsefet, kit mindnyájan szerettünk s kit elvesztettünk mindörökre!

Nagy veszteség ért bennünket az ő halálával! S miben kereshetnénk vigasztalást ily veszteség után? Egyben: hogy emléke nem fog eltűnni körünkben, hogy emléke kőnél, ércnél maradandóbb anyagban fog megörökítettetni: a mi, az ország tanitóságának szívében.

Mi nem Tégedet sajnálunk, hogy elhagytad e földet, mely annyi teljesítetlen vágygal maradt adósod, de sajnáljuk a mi, a tanitóságnak, a kulturának árván maradt ügyét, melynek legbuzgóbb, legönzettelebb harcosát veszítettük el Te benned.

„Hadd melegítse legalább egy rövid órára emléked lelkünket, hadd emeljük még egyszer magasra képedet, hogy feltekintve hozzád: felemelkedhessünk.“

De itt önkéntelenül ajkaimra tolnak egy fiatal római szónoknak szavai s önök is joggal kérdezhetik: „mi az oka annak, hogy mikor annyi kiváló szónok s előkelő pedagógus ül itt köztünk, épp én állok ide megerőltetve társaságunk egyik legrégibb és legtekintélyesebb tagjáról, én, ki sem korra, sem tekintélyre, sem a szó erejére nézve nem versenyezhetek azokkal, kik körülöttem ülnek.“

E kérdésre csak azzal felelhetek, csak abban kereshetek jogcimet, hogy a megboldogult iránt érzett tisztelet, szeretet és hála érzeme senkibe önök közül erősebb nem lehet, mint bennem, s mert meg vagyok győződve, hogy gyenge szóval bármily homályos képet fessek is az elköltözöttől, az önök szívében lakozó, Somlyay József iránt érzett tisztelet és szeretet kiszinezi azt, mesterművé alakítja és tökéletesnek találja.

S így az ország első tanítója iránt érzett mély tisztelet, őszinte szeretet és hála érzetétől vezetettve talán sikerül hü képét megrajzolnom az elköltözöttnek, mely ha nem is méltó az ő nagy érdemeihez, mégis hü lesz, mert a szeretet igazság-érméből fakadt.

Somlyay József 1849. ápr. 30-án született a szabolcs-megyei Kislétán. Iskoláit Szatmáron végezte s az ottani kir. kath. képzőben 1869-ben elemi iskolára képesítést nyert.

Szintiszta magyar vidéken született. Ott, ahol minden virág, minden falevél a magyar föld csodás erejéről beszél, ahol minden göröngy a magyar nép szabadság-szerető szíve vérével van áztatva, ott látta meg először a napvilágot. És abban az időben, mikor a magyar szabadság vérellöntött fája, melyért héroszok küzdöttek, még virított ugyan, de már meglátszott rajta az első fonyadt levél, az első letört ág.

Gyermek és ifju évei pedig arra az időre esnek, midőn az anya csak suttogó ajakkal mondhatott igaz tündérmesét a szabadság hőseiről; midőn a magyar nép lelke elfojtott vágyakozással, titkon sóvárgott a szabadság napjának éltető sugarai után.

Csoda-e, ha ily korban születve és nevelkedve, az anyatejjel együtt vérévé vált a hazaszeretet?

S ő szerette hazáját; szerette, de nem azzal az önös, számító okossággal, mellyel napjainkban annyian; de szerette azzal a szentszeretettel, mely nem számít, nem gondol magára, hanem áldoz, ha kell vérént ontva, ha kell évekig nehéz járomba fogva szolgálja hazáját. Az önzetlen haza szeretetnek ez a magasztos érzeme töltötte el a tanítói pályára lépett még gyermek ifjú lelkét s életének vezéreszméje lett a nagy idők egyik emberének, Jókainak az a mondása: „Ha Magyarországot újabb ezer éven át birni akarjuk, újból kell elfoglalnunk és pedig a szellemi műveltség és kultúra fegyvereivel.“ S ennek az újabb honfoglaló munkának lett mint ifjú, Lakits Vendel és Péterffy Sándor vezetése mellett bátor közkatona, mint meglelt férfi: a vezére.

Érezte, tudta, hogy a magyar faj hegemon-áját biztosítani, a magyar nemzeti államot kiépíteni, csak a kultúra útján lehet. De viszon. tudta azt is, hogy e cél eléréséhez lelkes és fajszeretettől áthatott, független és szabad

gondolkozású tanító, hadseregére van szükség. S ha átlapozzuk a két évi nevelői működés után 1871-ben a fővárosba került ifjú tanítónak a Népevelők Lapjában megjelent cikkeit, látni fogjuk, hogy ő volt a tanítói függetlenség egyik legbátrabb szószólója.

A 70-es évek Egyetemes tanítói gyűléseinek, és a „Végrehajtóbizottság”-nak, mely a tanítók első szabad egyesülete volt, ő volt az egyik legbuzgóbb, legrajongóbb munkása. Ezen bizottság üdvös hatása csakhamar meglátszott a tanítói közszellem és gondolkodás szabadabb megnyilvánulásában. A szabad szó nem tetszett oda fenn és megfenyegették a tanítóságot az „irtó fűrészre”. Ekkor mondja: „Az irtó fűrész működésbe hozhatják önök, de ezzel a gondolat szabadságát korlátozni nem lehet.

Öntudatom teljes megnyugvásával fogom elmondani véleményemet, habár el is lehetek rá készülve, hogy merészségemért az irtó fűrész majd működésbe fogják hozni. Ám legyen! Egy emberrel föbb vagy kevesebb, csak az ügy legyen mentve.” És élete utolsó percéig féltékeny gonddal őrizte az ország tanítóságának függetlenségét fölfelé és lefelé egyaránt. A hatalmi tulkapásokkal szemben — bármely helyről jöttek azok — melyek akár az iskolaügy, akár pedig a tanítóság érdekei ellen veszélyt rejtettek magukban, sohasem késett felemelni tiltakozó szavát.

Örök igazságot rejtenek magukban azon szavak, melyeket egy ily alkalommal mondott: „hogy a magyar állam polgárainak azon része, melynek hivatalos szolgálatban „tanító” a neve, csak addig nem hatalom, míg kezét nem fog jogai egyöntetű, összetartó gyakorlására.”

Lele mélyéből szerette a magyar tanítóságot, s épen ezért mindig arra törekedett, hogy a tuzásoktól megóvja.

A nemes eszméktől áthatott tanítói közvélemény megteremtésén munkálkodott csüggedetlenül, mert tudta, hogy „ez az a fegyver, mely erőssé, hatalmassá tesz

bennünket a magyar nemzet érdekéért vívott küzdelmeinkben.”

A haladásnak lelkes hive volt, de az üres jelszavakat nem becsülte. Ezen gondolkozását szépen jellemzi egy levele, melyet egyik barátjához, munkáiban osztályosához intézett. „Ma az viszi a szerepet — mondja — itt, aki nagyobb tud kiáltani. Ayyon tiporni mindenkit, aki utjukban áll, kipusztítani a kötelesség útján haladó embereket. Ez ma a jelszó mindenfelé. Sajnos, hogy az ideális célok megvalósítására hivatott tanítóság is e jelszó után indul. Megfog-e még virradni valaha!”

Az idealizmus szolgálatában állott mindenkor. Ezt szolgálta mint szerkesztő is, midőn a 80–90-es években, mint a „Népevelők Lapja” szerkesztője, irányítólag folyt be a tanügyi irodalom fejlődésére. Ha átlapozgatjuk a „Népevelők Lapja” azon évfolyamait, melyek az ő szerkesztősége alatt láttak napvilágot, látni fogjuk, hogy annak minden sora az ideál, a tanítói függetlenség s nem az egyes kapaszkodóknak, hanem a köznek, az egyetemes tanítóság érdekeinek szolgálatában állott.

A köznek szolgálatában nem ismert fáradságot, nem ismert pihenést. Megtestesülése volt az önfeláldozó kötelességtudásnak. Hisz mindannyiunknak élénk emlékezetében van a mult év nyara, midőn betegségtől megtört testtel, munkára kész akarattal megjelent köztünk s résztvett munkáinkban, tette, csüggedetlen cselekvésre ösztönzött bennünket.

S mikor a munka színterén az akarat erős léleknek a gyenge szervezet megtagadta az engedelmességet, s a kór az ágyhoz szegzé, orvosának ellenére, ki minden szellemi és fizikai munkától tiltá, ezt válaszolá: „Belehalhatok, de az ország tanítósága által rám bízott feladatnak megfelelni előbbrevaló, mint az, hogy én élek-e vagy halok.”

Hallotátok, megértettétek, kedves tanítótösvérem a mester szavát? Kíéztétek belőle e nemes ideálkért

T Á R C A.

Hat fokkal az Egyenlítő alatt.

Azt mondják, hogy a modern emberek rendszerint okosan gondolkoznak, de többnyire ostobán cselekszenek.

Van a dologban valami!

Lám Csákány Berci is ostobán cselekedett. Beleszeretett Ecsedi Zelmába és . . . egy kis türelmet kérek.

— Ecsedi Zelma?

— Igazán csecse néni! — mondotta Berci.

Uraim! Ezt hinni kell, mert Berci pompásan lő és okvetlenül, sőt végérvényesen keresztül lövi azt a frátert, ki a szavában kételkedni merészel.

— Csákány Berci?

— Jóvágású fiú. Daliás termet, remek koponya; egyszerű asszonyábránd, — mondotta Zelma.

Hölgyeim! ezt hinni kell, mert Berci határozottan megérdemli ezt a hitelt. Megérdemli, mivel maga a megtestesült gavalléria és mert bámulatosan ügyes elefánt.

Tizenegy kicsi nőnek fonatott már kerekkontyot a hajából!

Hát kérem ez elvitázhatatlan érdem. Na nem?

Csak az a csudálatos, hogy míg tizenegy esetben mégcsak meg sem pörkölődött, a tizenkettedikben szörnyen megégette magát. Beleszeretett Ecsedi Zelmába és . . . még egy kis türelmet kérek.

— Az elefánt hazája Ázsia és Afrika. Ha megszelidítik, engedelmes háziállat válik belőle. A szelid elefántot sok

mindenre használják. Többek között vad elefántokat is fogatnak vele. Így ismertette Berci az elefántot. (A nebulói tátott szájjal hallgatták.)

Zelma ezt az ismertetést megtoldotta még egy eshetőséggel:

— Ha a fogás nem sikerül, akkor a szelid elefánt bűnhődik. (Hogy szipogott az apró nép!)

A fogás nem sikerült, mert a szelid elefánt elügyetlenkedte a dolgát. Beleszeretett Zelmába és . . . bűnhődött volna, ha el nem illan.

Egyenesen Jénába loholt. (Hivatalból; tanügyben; portómentesen.) Ott azután összeakadt egy másik futóbolonddal. Német volt az Istenadta, de nem közönséges német. Ez a bősabású német is tanbetyár volt és látogatába készült a Sansibárban megtelepedett kollégájához. A német erősen biztatta Bercit. Bercinek meg éppen kapóra jött a dolog, (hiszen futott a szenvedélye elől!) és parolázott vele. A német előbb felszisszent, azután belefújta a tenyerébe és meglegedetten nézegette Berci öklét. (Hja!, az afrikai bennszülöttek izmos fickók és kiszámíthatatlanok. Sokszor elkél közöttük néhány angol puncs.)

Négy hét mulva Sansibárban taposták a forró homokot. Óh, az a ragyogó, mind ragyogóbb nap; az a kétségbeejtően felhőtlen mély ég . . .

Lötyögő fehér ruha, hegyes, sovány orr; beesett, sápadt arc, — a sansibári kolléga szakadt a nyakukba. Az a fáradt, csoszogó járás; az a görnyedt tartás . . . és mégis fellobbanó germán gőg, mikor a két német beszélt egymással . . .

Bercinek volt min gondolkoznia, míg a lucskos párnáin forgolódott:

hevülő, a köz javáért élni-halni tudó ember példaadását? Ami ezekben a szavakban megnyilvánul, az volt a boldogult jellemének fővonása egész életében.

Munkája, ereje javarészt az egyetemes tanítóság érdeke kötötte le, de ezen közben nem került ki figyelmét a gyámoltalanok ügye sem. Ott volt mindenütt, ahol a nyomor akasztotta kétségbeesés könnyeit letrölni kellett. Benne minden elhagyott védőjére, támaszára talált.

Hány tanító özvegye, árvája részére eszközölte ki, a méltányosság magasztos törvényére támaszkodva a rideg §-sok által megvont mindennapi kenyeret. Az utolsó évtized mindazon törvényei, melyek a tanítók özvegyeinek, árváinak helyzetét javítani igyekeztek, az ő örökkön forrongó lelkéből fakadtak.

Hisz mindnyájunk előtt ismert dolgok felsorolásába kellene fognom, ha el akarnám sorolni mindazt, amit értünk, mindnyájunkért s egyesek baját magáévá téve külön-külön tett.

A Népművelők Lapjának 1887. évi szerkesztői be-köszöntőjében azt mondja: „Küzdeni fogunk egész erőnkkel a nyugdíjtörvénynek a tanítói állás igényeihez mért megváltoztatásán. Nem akarunk kiváltságos helyzetet, de akarjuk, amint beismeréssel vannak minden oldalról arra, hogy a tanító fontos missziót teljesít az állam életében, legyenek beismeréssel arra is, hogy fontos missziójának teljesítése után megérdemli a tanító az anyagi téren is az elismerést: adják meg ezért évtizedek fáradsztó munkája után neki is a kellő nyugalmat.”

S amit ő e sorokban ígért, azt teljesítette is. Mert hisz az ő ösztönzésének köszöni létét azon mozgalom, mely a tanítók szolgálati idejének leszállítását, nyugdíj-igényeinek méltányosabb megállapítását célozza.

Ezen törvényeknek hathatós szószólója volt az országos tanítói nyugdíjtörvényeket végrehajtó bizottságban, melynek egyik legtevékenyebb tagja volt.

— Mi készítette ezt az embert, hogy ide jöjjön gyerek-pofozónak?

Hogy vagyont is gyűjt? Igaz! Sesamoval, koprával, guineiai borssal, meg pombai szegfűszeggel kereskedik és ez vagyont jelent. De ezért az egészségét adja cserébe és az életét kockáztatja ebben az irtózatosságszerűségben, ezen a gyilkos talajon folytatott tetet-lelket ölő rettenetes küzdelemben. És ez a német ide telepszik, hat fokkal az Egenlítő alatt és nemzeti politikát csinál. Megbizásból? Dehogya! Áthatva a faj- és hazaszeretettől, attól a megalkuvást nem ismerő hatalmas nemzeti érzéstől, mely minden téren és minden körülmények között érvényt tud szerezni magának; összeszed egy csomó fekete csemetét és tanítja őket. Miért? Mert a hivatalos kimutatás szerint a szuahélik, a szingalézek, a négerek, arabok, beludzok angol, francia, meg portugál nyelven is beszélnek, — a német pedig hiányzik. Már pedig a németnek hiányoznia nem szabad! . . .

És ez a másik német a kollégiális tiszteletnél nagyobb szeretettel hajóra száll, átverekszik az Egenlítő poklán, csak azért, hogy meglátogassa, buzdítsa, fanatizálja a sansibari kollegáját; nem törődve a maláriával . . .

Berci föl pattant és döngő léptekkel rőtta végig, bungaló gyéren világított szobáját.

— Azután felvételeket készít a bungalóról, a tanítványokról. Összeszedi a kollegája fénykép-, állat-, növény- és néprajzi gyűjteményét, meg a jegyzeteit. Otthon kiállítás rendez, felolvasásokat tart a gyűjtött anyagból. Végül könyvet ír róla, ércnél maradandóbb emléket biztosítva a sansibárinak, az úttörőnek És az eredmény? Kinevetik, kigúnyolják? Nem! A vízbe dobott kő hullámokat vet!

Hogy Somlyay József milyen lelkiismeretes buzgósággal viselte szíven a köznek, az országos tanítóságnak érdekeit, talán legjobban ilusztrálja az a szálló ige, mely abból az időből származik, mikor elnöke volt azon bizottságnak, mely a főv. tan. mostan érvényben lévő fizetését az illető forumoknál szorgalmazta.

Valahányszor Somlyay József alakja a várbeli bécsi kapun befordult, a bécsi kapu-téren posztoló rendőr szaladt a belügyminiszteriumba. Be szólt a portásnak, ki aztán tovább adta a hírt: „Jelentem alázatosan, hogy már megint jön az az úr!”

De nemcsak a tanítóságért küzdött ő; egy évtizedet töltött a tanítói hivatás legmagasztosabb, de egyúttal legnehezebb mezején: az árvanevelés terén. Az ember-szeretetnek legfőbb, de egyszermind legnehezebb kötelességeinek egyike: gyámolítani a gyengét, támogatni az elhagyatottat, megtudjuk tehát érteni, mit jelent az, árvanevelőnek lenni.

Árva! — Van-e szó, melyben annyi szenvedés és bánat csoportosul össze, mint ebben? S épen ezért, van-e magasztosabb s egyúttal nehezebb feladat, mint eltüntetni az ártatlan gyermek szívéből az árvaság keserveit, letörlni az elhagyatottság gyötrelmeiből fakadó könnyeket?

Az árvaházi nevelőnek ez a feladata! És ő dicséretesen megfelelt ebbeli feladatának. Elsimította az elhagyott gyermek arcáról a nyomor barázdáit s helyükön az öröm rózsáit fakasztotta; kiirtotta lelkükből a mérges dudvát s helyükbe ültette az erény virágait.

Ha van munka, mely az emberi erények teljessége, úgy az árvaházi nevelő munkája az és ő mestere volt e mesteri munkának!

Egy évtizedet töltött benne s ez idő alatt a kitesztottak százait mentette meg a társadalom számára.

De ez még nem mentette ki az árvák érdekében kifejtett munkásságát. Hanem a Szeretetházi Nevelők Orszá-

Berci gyújtót sercentett és a föllobbanó lángnál meg-nézte a falon lógó hőmérőt, 34 fokot mutatott . . .

Másnap megtekintették az iskolát. A gyermekek a bungalow udvarán gyülekeztek egy árnyékvető pálma alatt. Mind olyan egyformák voltak. Széles szájúak, lapos orrúak, kondor hajúak, feketék, keresztények és — németül beszéltek!

A sansibári azután megmutatta az ültetvényeit, alkotkor pedig elindultak a német klubba. A németek búcsiestét rendeztek az egyik ültetvényes tiszteletére, ki remekül megtollasodva haza készült.

Végig mentek a Nasi-Moyán. A főút természetes mangofái alatt rajzott a bennszült népség, az útközépen egy teve ballagott bölcs egyformasággal. A tevét két fehéringes szuaheli vezette, a teve hátán — Zelma!

Berci elől egyszerre elsúlyed a egész világ. Elsúlyed minden . . . a ragyogó nap, a felhőtlen mély ég, a Nasi-Moya . . . csak a leányt látta.

A csecse néni! . . . Talpig fehérben, széles karimájú kalapján egy marék pipacs.

— Lám Berci! — kacagott a leány tevehátról.

Berci pedig egy pillanat alatt leszedte a kacagó csecse nénit és a két karján vitte bemutatni Sansibár második magyarját az álmélkodó német tanbetyároknak.

A csecse néni először lehordta Bercit, azután meg-magyarázta neki, hogy:

— A bácsiért jöttem. Viszem haza, . . . azaz, ő visz Pestre és onnan mennek a nénémmeel Berlinbe. De előbb végig esszük a búcsúlakomát.

— Hát gyérünk!

A német klubban rendesen tereferé, skat, meg kugli

gos Egyesülete címén egy táborba hozta a szeretet munkásait, hogy az erőket egybe forrasztva, a magasabb célt minél jobban megközelíthesse s a szeretet munkáját minél teljesebbé tehesse.

Ime egy élet, mely a köznapi felfogás szerint megszünt létezni.

Pedig még nem haladta túl a kort, mely az élet teljessége és főképp nem érte meg az időt, mely őt munkássága révén joggal illette volna.

De neki nem egy embernek való munka jutott osztályrészül: sokaknak terhét vállalta magára; nem csoda, ha e teher alatt időnap előtt megrogyott a térde, karja lehangyatlott.

Lelkesülése szent hevületében betelhetetlen vágyal fogott a munkához s fáradságot nem ismerő lelke erejében bízva tört előre s nem vette észre, hogy lelkének munkavágya nem áll arányban testi erejével. Mindig mások javáért küzdve nem akarta elhinni, hogy önmagának is szüksége van pihenésre.

Es emberszeretettől izzó lelke tüzeben porrá hamukodott a gyöngye tetem, s midőn összeroskadva s először tért nyugovóra, a koporsó kemény deszkája lett örökös pihenő nyoszolyája.

Nem kértem Tőle, jól van-e vetve ágya? Aki annyi teher alatt roskadozott életében, mint ő, aki embertársai javáért küzdve, maga annyi szenvedésen ment keresztül, akit a kenyér helyett annyiszor dobáltak vissza követ: annak jól esik a sír ölében megpihenni.

Ott pihen már a földanya kebelén. A perdülő falevél zizegve húll le az ágról s halotti szemfedőt borít a sírhalomra.

Perdülő falevél, sírhalom, mindegyik mulandóságról beszél, visszatér a földbe minden, ami belőle vétetett, porrá lesz minden, ami porból lett.

De vajjon egykép semmisülhet-e meg hulló falevél és emberi élet?! A világ rendjében nem volna más

szerepe az emberi életnek, minthogy legyen, aztán elpusztuljon? Elpusztulhat-e a testtel együtt mind az, ami az „ember“ fogalmában összpontosul? . . . Abban a marék porban, amivé a testet a halál összemorzsolja, hiába keresem én a szeretet melegét, a gondolat bölcsességét, a cselekedet erejét! Mi adna termékenyítő erőt a földnek, ha a napsugártól felcsókolt pára soha vissza nem térne többé s harmathullás idején meg nem termékenyitené a tikkadt vetéseket?

Mi lenne az emberiség haladásából, ha az alkotó szellemek, lerázva magukról a göröngy bilincseit, beleolvadnának napanyjuk fényes ölébe és lelkük harmathullása ki nem fakasztaná vajdó lelkünk tikkadt rügyeit!

Csak úgy lehet felfogni a haladás nagy eszméjét, hogy az egyesek a maguk lényének erkölcsi tartalmát széjjel osztják utódaik között, akik ezt kibővítve, gyarapítva, erősítve megint az unokákra hagyják. Így száll a szent örökség apáról fiúra az idők végtelenségéig. Tehát porrá lesz a test, igaz, de ami bennünk értékes, ami életre érdemes, az nem halhat meg soha.

Es ez a mi vigasztalásunk e szomorú órában, midőn megboldogult elnökünket búcsúztatjuk. Mert parányi rész az, amit belőle a sírhalom eltakar; lényének jobbik fele, rajongó lelkének idealizmusa a mi küzdő, a mi munkás lelkünkben éli diadalmas feltámadását. Mert szívünket megtanította a szeretetre, lelkünkbe beleoltotta az igazság megismerésére törő vágyat és akaratunkat megszilárdította a jóra. Es ez a mi vigasztalásunk ebben a szomorú órában! Ha elment is közülünk, de lényének jobbik fele itt maradt közöttünk; meghalt, de csak a teste; porrá lett, de lelke nem hamvadt el. Itt marad közöttünk, habár többé soha kezét nem szoríthatunk vele, habár soha nem látjuk többé jóságos arcát! De ki foghatja meg kézzel, ki láthatja szemmel a levegőt s mindazáltal nem éltet, nem táplál-e bennünket?

— A. Parttart in Wien.

Az ezüstszerű betűk gúnyosan vigyorogtak rá.

— Magyar Hymnus, osztrák zongorán, Sansibarban!

Erőteljes — hoch — harsant föl a teremben, mikor a csecse néni elhallgatott; Berci pedig visszahanyatlott a székére. A keze ökölbe szorult, a fejét lehorgasztotta és könny gördült a szeméből.

A németek megdöbbenve nézték. Mindnek a malária gondolata motozott az agyában. Csak Zelma tudta, hogy micsoda fájdalmas vihar dúl abban a túlérzékeny lélekben. Odament Bercihez és a vállára téve a kezét, rászólt:

— Jöjjön!

Kimentek az udvarra. Az udvaron, két punkarángató szuahelin kívül nem volt senki. Zelma egy kókuszpálma tövében álló padra telepedett és csak ennyit mondott Bercinek:

— Kishitű!

Ebben az egy szóban benne volt minden. A multban elkövetett mulasztás, a jelen küzdelme és az a remény, hogy a jövőben teljesül mindaz, amit a mult elmulasztott és amiért a jelen küzd.

Berci lehajolt és megcsókolta a csecse néni kezét . . .

Azt mondják, hogy a modern emberek rendszerint okosan gondolkoznak, de többnyire ostobán cselekszenek. Van a dologban valami!

Lám Csákány Berci is rémitő ostobán cselekedett. Beleszeretett Ecsedi Zelmába és . . . hat fokkal az Egyenlítő alatt kérte meg a csecse néni kacsóját, (azt a gyönyörű, formás holmit!).

Dér.

járta. Ezúttal fényes teríték volt az asztalon és bizonyos ünnepies hangulatban a férfiak. Voltak vagy huszan.

Ugyanaz a lötyögő ruha, hegyes orr, beesett arc. Berci mind várta, hogy no mikor zörög a csontjuk. . . .

A németek azon kezdték a dolgot, hogy a jénai tanbetyárt zongorához ültették és elénekelték a Wacht am Rhein-t. Azután hozzáfogtak a nyalakodáshoz. (Kinek van étvágya ilyen forróságban?) Keveset ettek, sokat beszéltek és sűrűn köszöntötték egymásra, meg a vendégekre a frissen csapolt bajor sört.

Zelmát valósággal körülrajongták, mert Sansibarban nincsen ám csecse néni, — amolyan európai. Berci pedig? Hát udvarolt életre-halálra a csecse néninek, persze merő hazafiságból, (hiszen futott a szenvedélye elől!).

Az étkezés alatt valami andalító, lágy zene szüremlett a terembe. A goaneszek muzikáltak a szultán palotája előtt.

A bácsi megjegyezte, hogy Sansibarban vannak már cseh muzsikások is.

Bercinek csak lelohadt a kedve.

— Angol, francia, német, cseh, . . . hol a magyar? Ohó!, hát a magyar liszt?, . . . azt is az osztrák szállítja! . . .

Forró vérhullám szökött az agyába és összeszorított fogakkal, elkeresedetten meredt maga elé. Szörnyen kintózták a tépelődései. Csak a Hymnus hangjaira eszmélt. Zelma ült a zongoránál és a dallamhoz kellemes althangján énekelte a szöveget. Berci fölállott és a németek is, mind ahány. Később, csupa megszokásból elolvasta a zongora feliratát:

És mégis, és mégis szomorú vagyok. Ha a gyémántot ezer darabra zuzom, a gyémánt nem vész el, de mégsem az már többé, ami volt.

Oh, az ő porrá zuzott gyémánt lelke! Hová sodorja parányait a zugó szél! Kinek a birtokába jut? Megtudja-e gazdád őrizni eredeti fényességüket? Vagy talán elpusztulnak, mint a kőre hullott gabonaszem?

És ez a gondolat ebben a szomorú órában még jobban elszomorítja a szívemet.

De Te pihenj nyugodtan. Nyugalmadat most már nem háborítja senki. A reád boruló örök éjszaka homályából nem látod a mi szemeinkben égő könnyecskéket, nem hallod utánad siró lelkünk zokogását. Mert ha látnád, mennyi szomorúságot okoztál nekünk, nem lenne nyugalmod odaát; ha látnád, mennyire árvák maradtunk nélküled, te, aki egész életedben az árvák atyja voltál, visszakívánoznál hozzánk, hogy letörülj érted hulló könnyeinket. Mert a te dicső lelked nem tudná elviselni a mi szomorúságunkat. Egész életedben mindig mások szeméről törülte le a könnyeket, mindig mások szomorúságát vigasztaltad, s hogy most haláloddal Te okoztál másoknak szomorúságot, ez a tudat gyötrelmévé változtatná bilincseiből szabadult lelked boldogságát.

Menj békével utadon, melyen megindultál. Látom az élet terhétől meggörnyedt alakodat, amint a túlvilág tiszta légkörében kiegyenesedve, büszke szárnyacsapásokkal szeli át a levegőt, s amint távolodva mindjobban beleolvad a túlvilági fény ragyogásába, az ittmaradtok szívét mindinkább megragadja az elhagyatottság érzetének borzongása. És érezni kezdjük, hogy mérhetetlen az, mit benned veszítettünk. Most, hogy a halál angyala kicsavarta kezedből az emberszeretet zászlaját, melyet oly büszkén lobogtattál előttünk, mint a vezér nélkül maradt nyáj: zavarodottan tanakodunk: merre menjünk, ha már te nem vezetsz bennünket. Lesz-e közöttünk, a ki a Te helyedet betölteni tudja? Lesz-e közöttünk, akinek szívét annyi szeretet melegítse, mint a tiedet: akinek lelke oly magas szárnyalású volna, mint a tied volt, aki annyi buzgalommal tudjon munkálkodni, mint amilyen fáradhatatlanul te munkálkodtál? Lesz-e közöttünk, akinek bölcsessége oly mély, gondolkozása oly fenkölt lenne, mint a tied volt? Aki munkájában oly fenséges, igényeiben oly szerény legyen, mint Te voltál? Melyikünk tudna ez órában mind e kérdésekre feleletet adni?

Most csak mélyeséges szomorúság tölti el szívünket s mindegyikünk csak a nagy veszteségre gondol, mely haláloddal bennünket sújtott. Ajkunk áldást rebeg sírhantod felett.

Te értünk éltél.

Szemelvények.

— Az elemi népiskola „új“ tantervéhez kiadott „Utasítás“-ból. —

Szeptember elsején kötelezővé lett az új állami tanterv. Sokfelé sokat írtak már erről a „nagy mű“-ről. Némelyek egész „tanulmányt“ közöltek róla. A nyári pihenő idején mi is „át-tanulmányoztuk“, mint mondani szokás. A „tanulmány“ befejezésekor az volt az első elhatározásunk, hogy beható kritikai ismertetést adunk róla. De ezt az első elhatározást csakhamar kiszorította az újságoknak az a sablonos mondása, hogy: „ehhez nem kell kommentár.“ Ezuttal csakugyan úgy van. Minnek beszélni akkor, amidőn maga a „mű“ beszél. A kritikai ismertetés helyett csak szemelvényeket közlünk az „Utasítás“-ból. „Itt az írás, olvassátok,“ kedves, tudatlan tanítótestvéreim!

*

„A tulajdonképeni írva-olvasás tanítását *kezdőgyakorlatok* előzik meg, melyek két rendbeliek, ú. m.: a) a hangoztató, b) az írást előkészítő gyakorlatok. A hangoztató gyakorlatok segítségével fel akarjuk fogatni a gyermekkel, hogy a szavak hangokból állanak: E gyakorlatok két irányban haladnak: először felbontjuk a gyermekkel a szavakat hangelemeire (elemzés, analízis); másodsor az egyes hangokból szavakat rakatunk össze (összetétel, szintézis). Egyes hangokat önállóan is fölfogathatunk, hangutánzással, pl. z—z, r—r. Az elemzésre szüksége van a gyermeknek az írásnál, mert ha egy szót le akar írni, azt először fel kell bontania hangelemeire; az összetétel pedig megkönnyíti a gyermeknek az olvasást, mert itt az egyes betűket látja s az ezeknek megfelelő hangokat kell összeraknia szótagokká, szavakká. Előbb a magánhangzókat érzékelteti a tanító oly módon, hogy olyan kéttagú szavakat mond, amelyeknek első szótagja egymaga az ismertetendő magánhangzó; pl. az *i* ismertetésére alkalmasak *ital, irás, inas* stb. A tanító szótagolva mondja és mondatja a tanulókkal is e szavakat.“ stb. stb.

*

„A hangoztatás kezdőgyakorlataival egyszerre indulnak meg s párhuzamosan haladnak az írást előkészítő gyakorlatok, melyeknek az a céljuk, hogy a gyermek szemét a betűket alkotó vonalak fölfogására s kezét a vonalak utánzására képesítsük. Nagyon fontos, hogy írásközben mindjárt itt megmutassuk a gyermeknek a helyes testtartást és az íróeszköz tartását, mivel az első írási órákban megszokott test- és tolltartás sokszor megmarad a tanuló egész életében. Azonban a megmutatással nem érjük be, hanem következetesen és szigorúan ügyelnünk kell rá, hogy utasításainkat a tanulók meg is tartsák s tőlük semmi ürüggyel el ne térjenek. Különös gond fordítandó a gyöngé kezű gyermekekre. Az első gyakorlatok abból állanak, hogy egymás fölé és egymás mellé két-két pontot íratunk, e pontokat összekötjük s így keletkeztetjük a függőleges s a vízszintes vonalakat. (Pálcát is használhatunk, ennek mentén az illető vonalakat húzva.) Majd a jobbra és balra dűlt hajszál- és alapvonalakban, a görbe, a fönt és lent hajlított vonalakban való gyakorlás következik, előbb nagyobb, azután kisebb térben.“

*

„Az olvasmányok tartalmi tárgyalása a következő módon történik: ha az olvasmány elbeszélő, a tanító, főleg az alsóbb osztályokban, még mielőtt a gyermekkel elolvastatná, maga mondja el a tartalmát élőszóval, röviden, egyszerűen, világosan, lehetőleg tartózkodva a szövegben előforduló oly kifejezésektől, amelyek magyarázatra szorulnak. Ha pedig leíró vagy elmélkedő próza, avagy akármily tartalmú vers az olvasmány, akkor a tanító előbb mintaszerűen, de természetesen, egyszerű módon, maga olvassa el. Az olvasmányok a tanító részéről való emez előzetes elmondása vagy elolvasása azért szükséges, mivel ha a gyermek így az egész egyes olvasmányt áttekinti, sokkal könnyebben megérti az részeket. Ha az olvasmány természettudományi tartalmú, akkor a tanító még az olvasás megkezdése előtt bemutatja magát azt a természeti tárgyat, vagy azt a természeti tüneményt (illetőleg az ezt utánzó kísérletet), amelyről az olvasmányban szó leszen s róla annak rendje és módja szerint tanítást tart. Maga a természettudományi tárgyú olvasmány aztán csak arra való, hogy a gyermeknek az előzetesen tanított tárgyról való ismeretét maradandóvá tegye, irodalmi formájával gyönyörködtesse s érdeklődését fokozza, de korántsem arra, hogy a természettudományi tanítás abból induljon ki.

Csak ezen előzetes munka után következik az olvasmánynak a gyermekekkel való olvastatása. Hogy mennyit olvastassunk egyszerre, a mondat terjedelmétől, érthetőségétől s a tanulók fejlettségétől függ. Az alsóbb osztályokban eleinte elég egy mondatot olvastatni egyszerre. Az olvasottnak a tartalmát számon kérjük vagy magától az olvasó gyermektől, vagy pedig — még gyakrabban — valamely más gyermektől, hogy ily módon az egész osztályt figyelmére serkentsük. A teljesen szóról-szóra való elmondást ne fogadja el a tanító. Ez sok esetben csupán a mechanikai emlékezet műve s a megértésről nem tesz bizonyosságot. Fődolog mindig, hogy a gyermek lehetőleg saját szavaival adja vissza az olvasott mondat vagy szakasz értelmét. Ha a gyermek ezt azonnal nem tudná, akkor a szükséghez képest vagy újra olvastatjuk a szöveget, ha t. i. figyelmetlenség, esetleg olvasásbeli nehézségek okozták az akadályt, vagy pedig a tanító segítő kérdésekkel támogatja a gyermeket, ha észreveszi, hogy tartalmi nehézségek miatt nem tudja elmondani stb.

*

„Az iskolában végig tárgyalt verset könyv nélkül is megtanulathatjuk, még pedig eleinte ott az iskolában, hogy a gyermek a könyv nélkül való tanulás módját is megtanulja. Előbb egy mondatot, fél vagy egész versszakot tanultatunk meg könyv nélkül, majd a következőt, aztán a kétszerre tanultat elmondatjuk együtt és így tovább. Csak ha meggyőződünk róla, hogy a gyermek már tud könyv nélkül tanulni, akkor szabad egy-egy kisebb verset otthon is megtanulni vele.“

*

„Az eggyel nem sok időt töltünk; megmutatjuk az egy asztalt stb., mindazokat a tárgyakat, amelyek a szobában egymagukban vannak, rajzoltatunk egy vonást stb. A 2-re térve, ismertetjük a több-kevesebb és semmi kifejezéseket. Megoldatjuk az ilyen feladatokat: 1 alma meg 1 alma mennyi; 2 almából elveszek egyet, mennyi marad; 2 alma mennyivel több 1 almánál; 1 alma mennyivel kevesebb 2 almánál; 2 alma hány-szor 1 alma; két almát két gyermeknek adunk, mennyi jut egynek? Ilyen sokoldalú számvetéssel tesszük világossá az egynek és kettőnek fogalmát. A 2-nél rávezetjük a gyermeket a pár és a fél fogalmára is. Azután fokozatosan áttérünk a 3-ra és 4-re, majd az 5-re és tovább.“

*

„A szorzásnál vigyázzunk, hogy a gyermek jól megértse a különbséget $2 + 1$ és 2×1 , $3 + 1$ és 3×1 stb. között. Ehhez sok és alapos szemléltetés kell. A gyermek könnyebben megérti a 2×1 -et, 2×3 -t, mint az 1×1 , 1×2 -t; ne kezdjük tehát a szorzást az 1 ismertetésekkel, hanem csak a 6 körében. A szorzást összeadással szemléltessük, pl. $2 + 2 + 2 = 6$; 3×2 . A szorzótáblát ne csak így állítsassuk össze 1×1 , 1×2 , 1×3 stb., hanem így is: 1×1 , 2×1 , $3 \times 1 \dots$, 1×2 , 2×2 , 3×2 stb.“

*

„Különös súlyt helyezünk arra, hogy a tanulók az egység árából többnek az árát és fordítva, többnek az árából az egység árát ki tudják számítani; pl. 1 alma 2 fillér, 8 alma $8 \times 2 = 16$ fillér; 16 fillér az ára 8 almának, 1 almának az ára $16 : 8 = 2$ fillér. De óvakodjunk attól, hogy a tanuló minden gondolkodás nélkül egyszerűen rámondja: ezt megtudom szorzással, ezt megtudom osztással stb. Ezt legcélszerűbben úgy fogjuk elkerülni, ha kérdéseinket oly sokféleképpen változtatjuk, hogy az ilyen általános felelet lehetetlenné válik.“

„A szorzást az összeadással szemléltessük; például $5 + 5 + 5 = 15$, $3 \times 5 = 15$; $7 + 7 + 7 + 7 = 28$, $4 \times 7 = 28$. Ha kétjegyű számot kell szoroznunk, akkor először a tízeseket szoroztassuk, aztán az egyeseket s a két szorzatot összeadatjuk, pl. 3×14 ; $3 \times 10 = 30$, $3 \times 4 = 12$, $30 + 12 = 42$. Az egyszerűet minden számkörben összeállítatjuk, golyóval, pálcikákkal, vonalakkal stb. szemléltetjük, megértetjük és jól begyakoroljuk. Ez a II. osztály anyagának legfontosabb része, mert ezzel a szorzás és osztás alapját vetjük meg teljesen úgy hogy minden esetben erre vezetjük vissza e műveleteket; ezért arra kell törekednünk, hogy az év vége felé két egyjegyű szám szorzatát a tanulók azonnal, minden gondolkodás nélkül is meg tudják mondani, valamint e szorzó-tábla megfordításában (5 -ször mennyi $= 40$?) is teljesen biztosak legyenek.“

*

A kivonás tanításánál megismertetjük a tanulót egyszerű példákra a kisebbítendő, a kivonandó és a maradék névvel, de óvakodunk meghatározások közlésétől. Azután olyan egyszerű példákat tárgyalunk, amelyekben a kisebbítendő minden jegye nagyobb a kivonandó megfelelő jegyénél (pl. 869—235); majd előkészítjük a kivonás más eseteit azzal, hogy példákra és kellő szemléltetéssel is rávezetjük a gyermeket arra, hogy a maradék nem változik, ha a kisebbítendőt és a kivonandót is egyenlő számokkal megtoldjuk (különösen a 10-el, 100-al való megtoldást hangsúlyozzuk). Ha a tanuló ezt jól átlátta, a kivonás nem okoz nehézséget, de azért a fokozatos haladásra nagy gondot fordítsunk. Eleinte a kisebbítendőnek csak az eggyese legyen kisebb a kivonandóénál, ezután csak a tízese és végül mind a kettő. A kivonást a kellő előkészítés után így végezzük:

476

— 239

9 egyes 6 egyesből nem vonható el. A kisebbítendő 6 egyeséhez hozzáadunk 10 egyest, lesz 16 egyes. 9 egyest a 16 egyesből elveszünk, marad 7 egyes (vagy pótlással: 9 egyeshez, hogy 16 egyes legyen, kell még 7 egyes); mivel a kisebbítendőt megtoldottuk 10 eggyessel, a kivonandót is megtoldjuk 10 eggyessel, vagyis 1 tizes-sel stb.

*

A szerkesztő engedelmével ezeket a „szemléltetéseket“ még több ízben folytatjuk, mivelhogy „felnevelés oktatása“ szempontjából igen-igen — tanulságosak.

Figyelő.

~~~~~

Irodalom.

Az új „Térképfüzet.“

Szerkeszti: Agotai Béla és Kogutovic Manó. Kiadja: A Magyar Földrajzi Intézet I. rész. III. oszt. számára.

A modern paedagogia nagyarányu haladása rögtön szemünkbe ötlük, ha összehasonlítjuk a III. osztályban eddig használt egyszerű Budapest térképét avval a térképfüzettel, mely az egész III. o. anyagát nemcsak a maga részletességében, hanem fokozatosságában is felöleli.

A fokozatosság és a szemléletesség elve az, mely a „Térképfüzet“ minden lapján végigvonul, s mely a hozzátartozó „Utastás“-ban még jobban megvilágítva tárja fel a szerkesztők intencióit.

A térképrajzolásra — tekintetbe véve a népoktatás művészi irányú fejlődését — a szerzők nagy gondot

fordítanak, melyet talán oly intenzív precizitással még sem vihetünk ki a III. o.-ban, mint azt a szerzők óhajtanák.

Ilyen módon nagyfontossága a kisebbített mértékek használati módja, melynek segítségével az alaprajz készül. Az alaprajznak — a kisebbített mértékek használásának módja mellett — megmutatják minden fokozatát, kezdve a közelebbiről (iskola, lakóház) — haladva a távolabbi felé (házsor, utca, házcsoport, kerületrész). A szemléltetés elvének alapján az alaprajzot, művészek után kisebbítve, de mindig a mellette álló kép segítségével minden zökkenés nélküli természetes átmenetben készítik el. Ugyanily természetes az átmenet, midőn az alaprajzból térképet készítenek, mely kettő közti különbséget feltűnően kiemelik. Az alaprajzot mindig a természetben megfelelő irányban helyezik el.

A térképolvasás pontos elsajátítására még a talajmagasságok jelzését is ismertetik (rétegvonalak, csikozás) az érdekes szerzők.

A kerületek ábrázolásánál mindig ugyanazon arányszámot használják, (1 : 25,000), mi által módjukban van a gyermekeknek, hogy az egyes kerületeket nagyságuk szerint összehasonlíthassák, sőt minden térképnél jelzik is a szerzők, hogy mennyivel nagyobb az alapul vett (IV.) kerületnél, holott eddig a részletes térképeken mindig egyforma nagynak látta a gyermek a kerületeket.

Az egyes épületek hosszú keresgélésének elejét veszi az a körülmény, hogy azok ugyanazon számmal vannak ellátva, mint amelyek Kogutovicz nagy falu térképén található.

A kerületi térképek holt keretét egy olyan élettelen panoráma veszi körül, mely alkalmas arra, hogy a gyermek érdeklődését, kíváncsiságát teljes mértékben felkeltesse, a nevezetesebb középületek, látnivalók iránt. E fényképnymatok koszorúja a maga nemében páratlanul modern, ugy a paedagogia, mint a művészi kivitel szempontjából, mert az aránylag kis alakú képek páratlanul élesek és tiszták.

Ilyen szemléltető képek nélkül intenzív, vonzó földrajzi órát elképzelni nem lehet, s tanításunk a tökéletesen teljes fokát csak akkor éri el, ha ezekből egy teljes gyűjtemény áll a tanító rendelkezésére, melyet a skioptikon segítségével nagy alakban is vetíthet. De erről majd máskor bővebben.

Helyes dolog, hogy a kerületek térképén a hozzá tartozó külteleki részeket is megtaláljuk, de avval lehetne még tökéletesíteni, hogy Budapest külterki határát a szomszéd határok nevének feltüntetésével is szemléltetőbbé tennők, (pl. I. ker. északon a hidegkúti határig ér). Több utcánév felvétele megkönnyítené a tájékozódást.

A megyei térképén a „mezőváros” elnevezést, mely fogalom a közigazgatásban, a valóságban elő nem fordul — az új térképen már fel nem találjuk.

E „Térképfüzet” tehát ugy a modern paedagogia, mint a nyomdai művészet szempontjából méltán foglalja el helyét a főváros iskoláiban.

Hunyady Béla.

Uj vezérkönyv.

A Lampel Wodianer cég bizományában most jelent meg Hunyady Béla, egri Tóth Kálmán és Varga László főv. tanítók „Nyelvoktatási Vezérkönyv és Példatár” című munkája, mely teljesen az új tanterv és utasítások nyomán készült. Mivel a könyv az elemi iskolai nyelvoktatás egész anyagát feldolgozván, bármely tankönyv mellett használható. I., II., III. füzet ára egyenkint 80 fillér, a IV. füzet (V—VI. oszt.) 1 korona.

Az Eötvös-alap.

Az „Eötvös-alap orsz. tanítói segélyegyesület” ez idei gyűlései három napot vettek igénybe. Augusztus 21-ikén volt az igazgatótanács és felügyelő-bizottság, 23-ikán a választmány ülése. Végre 25-ikén tartották az évi közgyűlést.

A közgyűlés megnyitása után Péterffy Sándor örökös elnöknek a közgyűléshez intézett levelét olvasták fel, a melyet zajos éljenzéssel fogadtak és küldőjét táviratilag üdvözölték. Hasonlóképen üdvözölték Apponyi Albert gróf jelenlegi kultuszminisztert úgy is, mint az alap tiszteletbeli tagját.

Az elnöki megnyitó rámutatott annak a szükséges-ségére is, hogy az alap eddigénél még nagyobb mértékben gyarapodjék, mert különben a pénzügyi egyensúlyt veszély fenyegeti már a közel jövőben.

Ennek a beállható pénzügyi zavarnak, amely az alappal szemben évről-évre fokozódó igényeken alapszik, az első fecskéje már ezen a közgyűlésen látható volt. A közgyűléstől ugyanis póthitel engedélyezését kellett kérni, illetőleg engedélyt arra, hogy bizonyos jövedelmeket a Tanítók Házai költségvetésében mutatkozó hiányok pótlására lehessen fordítani.

Az alap szükséges gyarapodása érdekében az elnökség az egyéb intézkedéseken kívül felkérte a tanítóegyesületeket 8—10 alkalmas egyén ajánlására, akik a közgyűlés megbízásából az alap képviselőiként szerepelhessenek, s feladatuk volna a tanítóegyesületek területén a taggyűjtés, a helyi gyűjtőbizottságok alakítása, az évdíjak befizetésének szorgalmazása s az Eötvös-alap érdekeinek terjesztése a helyi szövetkezetek, pénzintézetek stb. körében. Erre a felhívásra eddig nyolc tanítóegyesület válaszolt, beküldvén ajánlottait, akiket a közgyűlés az említett képvisellel megbízott.

A Zólyomvármegyei Tanítóegyesület azt indítványozta, hogy a jótétemények kiosztására vonatkozó javaslat egészen a tanítóegyesületekre bizassék. Erre nézve a közgyűlés úgy határozott, hogy ezentúl a tagok jótéteményért a vármegyei tanítóegyesületek közvetítésével folyamodjanak s ezek az egyesületek a maguk véleményével terjesszék a kérvényeket a központba.

Azzal a jelentéssel kapcsolatban, hogy a Tanítók Háza gyufája, irkája, naptára s egyéb kiadványa mit jövedelmezett az alapnak, tekintettel arra, hogy a tanügyi sajtó egy része az ilyen jövedelmi forrásokat nem helyesli, — az elnök nyilatkozatot kért a közgyűléstől, hogy helyesli-e az elnökség ilyen irányú működését.

Sárkány Gábor indítványára a közgyűlés tagjai fellással fejezték ki helyeslésüket s ezzel együtt bizalmukat és elismerésüket a vezetőség iránt. Ezt az elnök megköszönte s kijelentette, hogy a tanítóság bizalmának ily impozáns megnyilvánulása után az eddigi úton fognak haladni.

A választmányban halálozás folytán megüresedett két helyet a közgyűlés Rákos Istvánnal és Kemény Cábórral töltötte be. Az igazgatótanácsba — boldogult György Aladár helyére — Mosdóssy Imrét, Budapest székesfőváros tanfelügyelőjét választották.

A közgyűlés után társasbéd volt, amelyen lelkes felkő szöntöket mondtak az államtitkár, a miniszteri tanácsosra, Péterffy Sándorra és az Eötvös-alap vezető-ségére.

Ösztöndíjakat és segélyeket a következők kaptak:

100—100 korona ösztöndíjat: Ladányi Mór egyetemi hallgató, Budapesten; atyja Ladányi Miksa szföv. tanító. 2. Bálint Mihály gazdasági akadémiai hallgató, Magyaróvár; atyja ceglédi tanító. 3. Bánfi Dénes kohászati

hallgató, Selmebányán; atyja B. János zayugróci polg. isk. igazgató. 4. *Moravcsik* József theológiai hallgató, Eperjesen; atyja M. József szarvasi tanító volt. 5. *Bursics* Zoltán VI. oszt. gimn. tanuló, Bpsten; atyja B. Ernő szföv. tanító. 6. *Czirák* Géza V. o. gimn. tanuló, Mezőtúron; atyja Cz. Gyula kunhegyesi tanító. 7. *Demeter* Gyula Hódmezővásárhelyen érettségizett tanuló; atyja D. Lajos bátkai tanító volt. 8. *Dévay* Lajos VII. o. g. tanuló, Beregszászon; atyja D. Benő nagybégányi tanító. 9. *Gyulai* Zoltán VIII. o. g. tanuló, Kolozsvárott; atyja Gy. Ferenc komjátszegi tanító. 10. *Haiszer* János V. o. gimn. tanuló, Sopronban; atyja H. Henrik paksi tanító. 11. *Kárpáti* János érettségizett tanuló, Eperjesen; atyja Nitsch Mátyás busóci tanító. 12. *Lőrinczy* Zoltán VI. o. gimn. tanuló, Kolozsvárott; atyja L. Dezső polg. isk. tanító Kolozsvárott. 13. *Márk* László V. o. g. tanuló, Bpsten; atyja M. Árpád szföv. tanító. 14. *Nagy* Zoltán Losoncon érettségizett tanuló; atyja Nagy Imre losonci tanító. 15. *Pataki* Gyula VII. o. g. tanuló, Nagyenyeden; atyja P. Lajos debrádszéplaki tanító. 16. *Rüll* Károly V. o. g. tanuló, Sopronban; atyja R. Károly kaposzeki tanító volt. 17. *Szutter* László IV. o. g. tanuló, Sopronban; atyja Sz. Dániel pápai tanító.

(Folytatjuk.)

Nyugtázás.

Tek. Szerkesztő Úr!

Az „Eötvös-alap“ e kiválólag jótékonyágokat osztó és a jó szorgalmas tanítógyermeknek jól megérdemlett ösztöndíjakat adó alapítvány, hála az Egek Urának, évről-évre szép növekedésnek örvend, mely fejlődése és gyarapodása ezen nemes ügyünknek azt tünteti fel, hogy a tanítók táborában a testületi szellem szerint — az egymáson való segítség érzése mélyebb, mélyebben ható gyökérrel szívja magába az igazsággal párosult erkölcsi eszméket, mely nemes célok elérésében mindenkinek ugyan, de főleg a néptanítóknak kell ezen a téren tündöklő példával előljárni, előbbre törni az óhajtható s megszentezett cél felé.

Mindezt a f. évben is cselekedte a tanítóóság és a társadalom jó része Nagykőrösön, midőn is a jelzett intézmény céljaira 147 K 70 fillérrel járultak a következő egyének, u. m.: Fodor József tanító 3 K, Füle Béla tanító 4 K, Varga Józsefné óvónő 3 K, Schneider Mátyásné tanárné 3 K, öz. Dúró Jánosné óvónő 3 K, öz. Homonnai Istvánné tanítónő 3 K, Szentpéteri Gézané tanítónő 3 K, Sz. Varga Ilona tanítónő 3 K, Salamon Sámuel tanító 3 K, Balla Ádám tanító 3 K, Hegedüs Gerzson tanító 3 K, F. Szabó Ambrus tanító 3 K, Szurmó Ambrus felső I. isk. ig. 3 K, öz. Dr. Dezső Gyuláné 3 K, Papp Gedeon tanító 3 K, Pesti Pál tanító 3 K, Sebestyén Bálint tanító 3 K, D. Tóth Ambrus tanító 3 K, D. Tóth Ferenc tanító 3 K, Losonci László kép. tanár 3 K, Máté József tanító 3 K, Imre Arnold tanító 3 K, Barta László tanító 3 K, Cseri László tanító 3 K, Técsi Zsigmond tanító 3 K, Tóth Ferenc tanító 3 K, Szobonya Lajos tanító 3 K, Cseri Lajos tanító 3 K, Tóth Lajos tanító 3 K, Hartyáni Mihály tanító 3 K, Zombory Dániel tanító 2 K, öz. Torma Lászlóné tanügybarát 3 K, Horváth Ádám tanügybarát 1 K, öz. Kovács Lászlóné tanítónő 3 K, öz. Visontai Jánosné tanítónő 3 K, Máthé Ferenc tanügybarát 1 K, öz. Dezső Lajosné okl. tanítónő 3 K, öz. Nagy Józsefné tanügybarát 40 f, Szücs Sándor tanügybarát 30 f, Faragó Bálint tanító 3 K, Papp József

tanító 2 K, Szombathi Lajos tanító 2 K, a kecskeméti helv. hitv. ref. egyházmegyei tanítótestület 10 K, Kiss Lajos pósharaszti pusztai tanító 3 K, Kopa Imre nyug. tanító 3 K, Kopa László ideiglenes tanító 2 K, Szücs Dienes tanító 3 K, Bordács Szilárd ügyvéd, tanügybarát 10 K, K. Faragó Irma kisasszony tanügybarát 10 K, öz. Feiler Mártonné tanügybarát 2 koronát.

Mely szíves adományokért forró köszönetét nyilvánítja a tanítóóság nevében

Nagykőrösön 1906. aug. 24-én,

Vargha István,

az „Eötvös-alap“ osztó- és kezelő biz. tag.

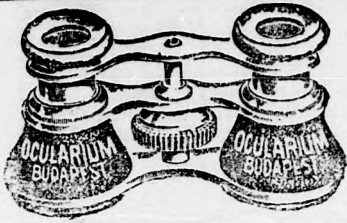
Vegyések.

Új államtitkár. A közoktatási miniszterium új politikai államtitkárát kapott Tóth János országgyűlési képviselő, a képviselőház volt háznagya személyében. Az új államtitkár maga a közoktatási miniszter mutatta be e hónap 4-én a kultuszminiszterium tisztikarának beszéd kíséretében. Az új államtitkár a miniszter bemutató szavaira szép beszéddel felelt s kérte a tisztikar bizalmát, jóindulatát, támogatását. Mi pedig — amikor szívből üdvözljük az új alvezért — a tanítóóság érdekeinek támogatását ajánljuk figyelmébe.

Hajléktalan iskolák. A főváros VII. kerületében egyszerre két elemi iskolát szorítottak ki hajlékukból a polgári iskolák, a Peterdy-utcai leányiskolát és a Rottenbiller-utcai fiúiskolát. Mind a kettőt a Damjanich-utcába, a Gazdasszonyok Árvaházának volt helyiségébe helyezték át Igen ám, de ezt a helyiséget csak most alakítják át, s nem lehetetlen, hogy az átalakító munkálat két hónapot is igénybe vesz. Kilátás van tehát rá, hogy körülbelül 1000 gyermek ennyi ideig tanítás nélkül marad, s az így megcsontított iskolaévben vagy nem érhetik el a kitűzött tanítási célt, vagy ennek az elérése érdekében a tanulók káros erőfeszítésnek lesznek kitéve. Magyarázatlanul áll az a kérdés, hogy miféle magasabb érdek fosztott meg ennyi családot attól a jogos igénytől, hogy gyermekeik *rendes* iskolázásban részesüljenek? S ha már ez a magasabb érdek fenforgott, nem várhatta volna-e a kielégítést még vagy két hónapig, amikor a kiszemelt helyiség egészen készen van s ameddig az áthelyezett két iskola növendékei az eddigi hajlékukban végezheték volna munkájukat? Mindenesetre kívánatos, hogy illetékes fórumok e kérdés iránt érdeklődjenek.

Önkény az iskolában. A fővárosban még mindig nem szünt meg egészen az az önkényes állapot, hogy szabályos iskolai bizonyítványt nem respektálnak, hanem annak érvényességét fölülbírálják. Vidéki iskolákból jelentkező gyermekeket nem irnak be következő osztályba a hozott bizonyítvány alapján, hanem vizsgálat alá fogják a gyermeket arra nézve, feleresíthető-e a következő osztályba. Minthogy ehhez senkinek sincs joga, felhívjuk e körülményre a fővárosi tanács és a kir. tanfelügyelőség figyelmét s intézkedést kérünk ennek az önkénynek a megszüntetésére. Régebben, amikor a főváros elemi iskoláiban még tanították a német nyelvet, ez volt a kifogás a vidékről jelentkezők fölülvizsgálására. Ma már ez is megszűnt s így semmi ürügy és kifogás sem akadályozhatja a szabályszerűen kiállított iskolai bizonyítványok feltétlen respektálását.

Jegyzéknapló az elemi iskolai tanítók részére az 1906 - 1907. iskolai évre. Hajós Mihály noteszkönyvének VII. évfolyama most jelent meg. Nélkülözhetlen kézikönyve lett e notesz az elmúlt hét év alatt minden tanítónak. Tartalma: Előjegyzési naptár, előjegyzések az 1907-8 évre. bélyeg-illeték, kivonat a posta- és táviraddíj-szabályzatból, az elmúlt év, magyar gyermektanulmányi társaság, tanítók törvénye, a kultusztervezet költségvetése, szükséges tudnivalók (fizetésügy, nyugdíjügy, fegyelmi ügy, katonáskodás, tanítóképzőbe való felvétel stb), tanítóegyesületek Budapesten, Somlyay József Életpályák (tanítói, tanári pálya, tisztviselői pálya, katonai pálya, egyéb pályák. Címtár: képviselőház, kormány, válás- és közokt. miniszterium, budapesti tankerületi főigazgatóság, iparoktatási főigazgatóság, fővárosi kir. tanfelügyelőség, Budapest székesfőváros, főiskolák, tanító- és óvóképzők szakiskolák, emberbaráti intézetek, fővárosi elemi és iparostanonc iskolák, statisztikai adatok, teljes órarend, órarend és napló az elemi iskola részére, órarend és napló az iparostanonc iskola, iparostanonc rajziskola és a gazdasági (háztartási) iskola részére. Mindannyi szükséges dolog. — Puha vászonkötésben 1 koronáért minden könyvkereskedőnél és a kiadó Adám Herman könyvnyomdájában (Budapest, I., Krisztina-körút 77.) megrendelhető.

OCULARIUM

Telefon
86-28.

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 15, FÉLEMELET.

Megfelelő szemüvegek **ingyenes** orvosi rendelése, naponta 9-től 7-ig Márkus dr. úr vezetése alatt. — Szemüvegek és orrcsüptetők 3 koronától feljebb,

A legjobb kalapok és úri divatcikkek

finom kivitelben és jutányos árakban

LUKÁCS ARNOLD

céget ajánlják

Budapesten, Kecskeméti-utca 7. sz.

Angol kemény-kalap 5 koronától. Legjobb puha-kalap 4 koronától. A cég különlegessége: Teljes úri kelengyék 75 koronától kezdve. Tanítók és tanároknak 10% engedmény, havi részletfizetésre is.

Stiller Ignác

kárpitos-mester és bútorkereskedő.

Ajánlja a legjobb és legolcsóbb saját készítményű asztalos- és kárpitos-bútorokat

Budapest, VII., Garay-utca 44.

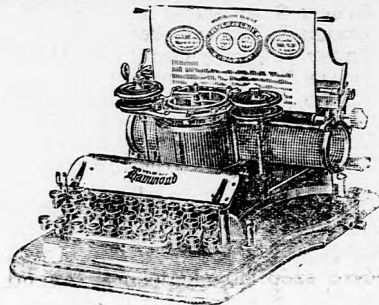
Tanítók és tanárok árkedvezményben részesülnek.

Hammond-Irógép

Telefon 92-52.

a világot bámulatba ejti!

Kizárólagos elárúsítók: FARAGÓ TESTVÉREK Budapest, V., Arany János-utca 8.

Hábel Mátyás

Kitüntetve a Ferencz József koronázási jubileumi ösztöndíjjal 1898-ban.

Géza

Kitüntetve arany okmány-nyal az 1905 ik évi budapesti kiállításán

üvegtechnikai intézete
a kir. tudományegyetem stb. szállítója

Budapest, Amazon-utca 13 sz.

(szemben az állatorvosi főiskolával).

KÉSZIT ÉS SZÁLLIT: mindennemű kémiai és fizikai taneszközöket előadási és bűvárkodási célokra,

teljes laboratoriumok berendezését,

népiskolai alapfelszereléseket, vegyszereket.

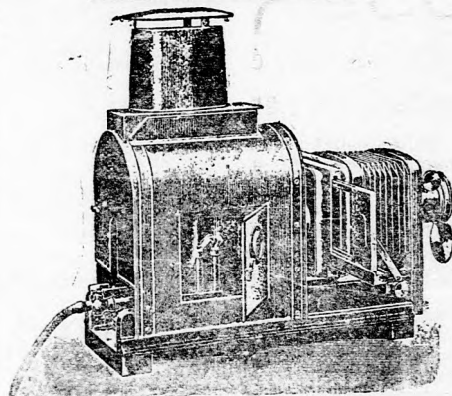
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Marx és Mérei

tudományos műszerek gyára

Budapest, VI. ker., Aradi-utca 60. sz.

Telefon 21 06.

Gyártanak mindennemű **FIZIKAI, KÉMIAI és GEOMETRIAI ESZKÖZÖKET.** Teljes népiskolai, fizikai és kémiai felszerelések.

Vetítógépek 150 koronától 3000 koronáig.

Árjegyzékek és költségvetések díjtalanul és bérmentve. Diszoklevél új ipar meghonosításáért és versenyképességért.

Legtökéletesebb gyermekápoló-szerek a **VÖRÖS KERESZT**

BABY Crème } 1 tégely ... 1 kor. 40 fillér.
 } 1 tubus ... kor. 70 fillér.
 Hintőpor 1 doboz ... kor. 70 fillér.
 Szappan 1 darab ... kor. 70 fillér.

Vörös Kereszt Gyógyszerár

Budapest, VI., **Andrássy-ut 84. sz.**
 Kapható minden gyógyszerárban.

CONTRATUSSIN BAYER

biztos hatású szer **szamárhurut, gégefő és
 bronchiol-catarrhus ellen.**

Egy palack 1 kor. 40 fillér. 2 korona beküldése után bérmentve küldi az egyedüli készítő

Népnevelők Könyvtára.

A „Magyar Tanítók Otthona“-nak tulajdona.

Szerkeszti: **PERES SÁNDOR.**

A „Népnevelők Könyvtára“-ban eddig megjelent:

Füzet	Korona
1. Komáromy L. Fáy András mint paedagogus	1
2. Schön J. A szocializmus ismertetése	1
3. Somogyi G. Nagy-Britannia közoktatásügye	1
4. Körösi H. Paedagogiai Kalauz	1
5. Pacséri K. dr. Quintilianus és Plutarchos	1
6. Peres S. A beszéd- és értelemgyakorlatokról	1
7-9. Pethes J. Gyermekpsychologia	3
10. Mosdóssy I. Félzségségek a nevelésben	1
11. Ribot-Dáni. Az emlékezet betegségei	1
12. Geöcze S. Az akarat nevelése	1
13-14. Krausz S. Herbart-Rein didaktikája	2
15-16. Ember J. Apró emberek tudománya	2
17. Scossa D. Tanulmányútam	1
18. Gönczi F. A gazdasági ismétlő iskolák	1
19. Péterffy S. Francke Agost	1
20-21. Stepanko A. Vezérkönyv a testgyakorlathoz	2
22-23. Dreisziger F. A népiskolai történet-tanítás módszereiről	2
24. Mosdóssy I. Esmény a népiskolában	1
25. Somogyi B. A francia népoktatás jelene	1
26. Döri S. Zs. Tanulmányok a paedagogiai lélektan köréből	1
27. Kiss Áron dr. Losontzi István életrajza	1
28. Köveskúti J. Az énektanítás módszere	1

KAPHATÓK:

LAMPEL RÓBERT KÖNYVKERESKEDÉSE

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál

Budapest, **Andrássy-út 21. szám** és minden könyvkereskedésben.

RÖSER JÁNOS

nyilvános tan- és nevelő-intézete

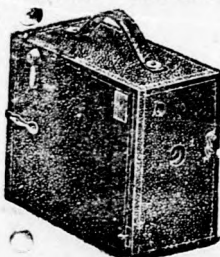
Budapest, VI. ker., **Aradi-utca 10. sz.**

Ezen intézetet alapított 1853-ban Eddigi tanulók száma 17389. Magában foglalja: a **nevelő-internátust**, melyben vidéki családok fiai teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek; a **felső kereskedelmi iskolát**, melynek záróbizonyítványai az **egyévi katonai szolgálatra** jogosítanak; a **polgári iskolát**, mely egyenrangú az állami és községi iskolákkal. Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató

Röser János Budapest, VI., **Aradi-utca 10.**

Wachtl és Társa

Budapest, IV. ker., **E kü-ut 6.**

A fényképezési **összes kellékeinek** és 1070n szakok raktára. Kézikamarák, objektívek, szárazlemez, papírok, kartonok és vegyszerek minden gyártmányából nagy választék. — Fényképezési munkálatok mérsékelt áron és legjobb kivitelben. Sötétkamaránkat vevőink és átutazó amatőrök díjtalanul használhatják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

FIGYELEM!!

Kiss Ernő és Társa

— **BUDAPEST.** —

VII., Erzsébet körút 17.

Különlegességi üzlet:

Slöjd szerszám és fölszerelések és fába-
 égetési kellékekben.

Fafaragászati, szobrász, mintázó és
 lombfűrészlet szerszámok és különleges-
 ségek.

Asztalos, esztergályos, könyvkötő, la-
 katos, bognár, kádár, stb. szerszámok.

Butorvasalás és veretek. Épületvasa-
 lások. Háztartási cikkek. Korcsolyák.

E lapra való hi. atkozással tessék árjegyzéket kérni

Kapható minden papir- és iskolaszer-kereske-
 désben, árjegyzékkel kívánatra szívesen szolgál
MOIRET F. ÖDÖN Budapest, V., **Váci-út 74.**

1907!

Specialista sérülőkben!

A cs. és kir. szab. Keleti-féle sérvkötő, pneumatikus gumipelottával, a legregibb sérveket a legnagyobb könnyűséggel is visszatartja.

Ára: Egyoldalu ... 12 kor.
Kétoldalu ... 24 .

25 év óta fennálló testgyógyászati (orthopaediai) műintézetben egy fővárosi nyakorló szakorvos állandó felügyelete mellett a legtekélyesebb technikai kivitelben készülnek.

Műlábak és műkezek, műfűzők és egyenesartók. Járó és fámegépek. Haskötők.

GUMMI görcsérharisnyák stb.

HAZAI IPAR!

Fontos hölgyeknek: *Női kiszolgálás.*

Kérje ingyen és bérmentve ezernél több ábrával ellátott képes árjegyzékemet.

KELETI J. orvossebész műszergyáros Budapest, IV., Koronaherczeg - utca 17/a.
Gyár: Központi városház. Alapított 1878.

Szepességi lenipar!

Wein Károly és Társai

vászon- és asztalnemű-gyárosok

budapesti főraktára: IV., Koronaherczeg-utca 8. (Harisbazar-épület).

Ajánljuk hírneves szepességi vászon, asztalnemű, főrlőkötő, főrlő és minden szakmába vágó gyártmányainkat. Minden drb gyárainkból származó árút ezen védjeggyel látjuk el.

A vall. és közokt. miniszt. által 4828-1905. sz. a. engedélyezve.
A „Szegedi Tanszerkiállítás” díszoklevéllel kitüntetve.

Minden tanító

tudja, hogy az olvasás tanítását és tanulását legkönnyebbé teszi a **Péter József** vágsellyei állami isk. igazgató-tanító **fonomimikai vezérkönyve és segédeszközei.**

A vezérkönyv ára 1 kor. 60 fill. — Fali tábla (16 drb) 3 kor. — Pléhbetű (28 drb) 6 kor. — Szótagos kártya (64 drb) 2 kor. —
Összesen 12 kor. 60 fillér utánvétel szétküldi az

Első Galántai Könyvnyomda
Galánta (Pozsonymegye).

Ezer és ezer iskolában fényes eredménnyel bevezetve.
Utánzatoktól óvakodjunk.

Reményi Mihály

műhegedű-készítő,
a m. kir. zeneakadémia szállítója
Budapest, VI., Király-utca 58.

Ajánlja dús raktárát valódi olasz, francia, angol, német és magyar mesterhegedűk, gondonkák és vonókban, legújabb hegedűalakú tokok szolid, finom kivitelben. Gyanták, álltartók, hangjegyállványok a legcélszerűbb formákban.

Quinttiszta és tartós hangverseny-húrok, melyeket a legnagyobb művészek, mint *Hubay, Burmester, Grünfeld, Arányi, Geyer Stefi, Vecsey, Földesy, Bürger* tanár urak hangversenyeiken használnak előszeretettel.

SPECIALISTA
vonós-hangszerek készítésében és javításában.

Hangfokozó gerenda, melynek bármely hegedűbe vagy gondonkába alkalmazása által sokkal jobb, erősebb, szebb és kellemesebb hangja lesz. Sikerért kezeség minden egyes hangszer-nél. Régi hangszerek vétele és eladása a legmagasabb árákig.

Új és régi zongorák, továbbá pianinók nagy raktára.

Képes árjegyzék minden hangszerről külön-külön kéréndő.

A „Népnevelők Lapja”-ra hivatkozva 10% engedmény.

A legjobb fogtisztító szer
a **Dr. EGGER-féle**
chlorkáli-fogpaszta.

A fogat gyökeresen tisztítja és fehériti.
A fog zománcát nem bántja.
A fog husát erősíti.
A fog szuvasodását megakadályozza.
A szájüreget fertőtleníti és szagtalanítja.

Egy tubus ára 70 fillér.

Fő- = Gyógyszertár a Nádorhoz.
raktár: Budapest, VI., Váci-körút 17.

Orgona-Harmoniumok.

A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicsőreget. 65 forinttól minden árban kapható.

STOWASSER J.

cs. és kir. udv. hangszergyáros, a m. kir. zeneakadémia, színházak, művészek stb. szállítója

Első magyar, villamos erőre berendezett, hangszergyár
Budapest, II. ker., Lánchid-utca 5. szám.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes húros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Specialista vonós hangszerek készítésében és javításában.

Hangfokozó-gerenda

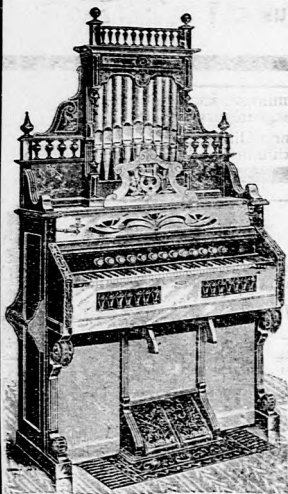
mely által bármely hegedű, gordonka, beleillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó gerenda 4 fnt Kezeség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyári raktár.

Saját találmányú (Rákóczi) Tárogató; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes soló hangszerré általam konstruáltatt. Iskolával 30 frttól feljebb.

Árjegyzék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

Kivitel nagyban és kicsinyben

HORÁNSZKY JÁNOS állat- präparator és tanszerkészítő

Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 16. sz.

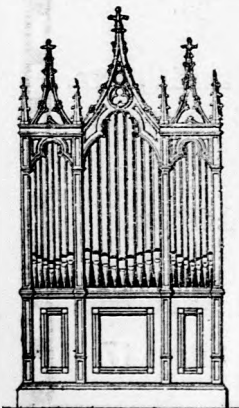
Állatok, madarak tömése, valamint iskolák részére mindenféle állat, madár, növény és minden präparatori tanszer nagy raktárámból legolcsóbban kaphatók.

Árjegyzék tanszerekről és állattömésről ingyen és bérmentve.

ORSZÁGH SÁNDOR

cs. és kir. udv. szállító * orgona- és harmonium-gyáros

RÁKOS-PALOTA (Budapest mellett).

Az 1885. évi kiállításon „nagy díszoklevéllel” és „Ferenc József lovagrenddel”, az 1904. évi veszprémi kiállításon arany éremmel kitüntetve azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés. Készít kellemes és tömörhangú, legjobb és legújabb rendszerű orgonákat. Elvállal javításokat és átalakításokat. Kisebb orgonák készletben vannak. Szolid munka és jutányos árak. Az orgonák jóságát mi sem bizonyítja inkább, mint az, hogy a gyár alapítása óta 400-nál több orgona lett megrendelve és elkészítve.

Árjegyzék és részletes tervek kívánatra díjmentesen küldetik.

Nyomatott Neuwald Illés utódai könyvnyomdájában, Budapest, VII., Dohány-utca 44. szám.

Hirdetéseket

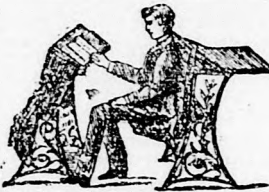
felvesz a kiadóhivatal:

Budapest, VII. ker., Óvoda-utca 22.

I. em. 9. sz.

Feiwel Lipót utódai

Budapest, IX., Ipar-utca 4. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve

~~~~~

Mindenmű iskola- padok, iskola- és torna- berendezések, bútor- berendezések és szab. gyermekpadok gyár-

~~~~~ fása. ~~~~~

AZ ÉN UJSÁGOM

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA
BUDAPESTEN.

A gyermekeké ez az ujság. Vidám, friss, tarka, üde, mint a tavasz Öröme mulatsága, barátja a gyermekeknek. Tizenháromszor köszönt be negyedévenként az ő kis olvasóhoz, mindannyiszor új örömet, új mulatságot szerezve nekik. Mese, vers, elbeszélés, kép mulattató apróság kedves tarkaságban követik egymást; egy-egy szám egész tárháza a szebbnél-szebb olvasmányoknak

AZ EN UJSÁGOM-at,

a PÓSA LAJOS gyermekujságját ismeri széles ez országban a tanúgynek minden barátja s bizonyára nem szükséges bővebben fejtegetnünk, hogy megérdemli a legbuzgóbb támogatást s hogy úgyszólván hazafias kötelessége a tanár és tanító uraknak ezt a minden ízében magyar gyermekujsságot, mely egyúttal leghatásosabb nevelési eszköz a gyermek kezében, hazafias buzgalommal terjeszteni.

Mutatványszámot a gyermekek között való kiosztásra szívesen küldünk nagyobb mennyiségben is, csak méltóztassék egy levelező- lapon kérni.

AZ ÉN UJSÁGOM

KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, Andrassy-út 10. sz.